

Савченко Ілля Григорович,
к.держ.упр., доц., доцент кафедри менеджменту та публічного управління,
Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету,
м. Харків
ORCID 0000-0002-4042-6458;

Чумак Оксана Володимирівна,
к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів, банківської та страхової справи,
ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна академія управління персоналом",
м. Київ
ORCID 0000-0001-6387-2840

УДК 351.72;378.3:336

doi: 10.34213/ap.19.02.09

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Проаналізовано вітчизняний та зарубіжний досвід фінансування вищої освіти. Окреслено основні засади та механізми державного управління фінансування закладів вищої освіти. Визначено основні складові рекомендованої трикомпонентної моделі фінансування в рамках реформування вищої освіти та умови й позитивні наслідки від реалізації впровадження даної моделі в Україні.

Ключові слова: механізми державного управління, фінансування, вища освіта, модель фінансування, доходи.

Постановка проблеми. Сучасний етап системних змін у суспільстві та реформування державного управління у напрямку децентралізації значна увага науковців і фахівців-практиків приділяється питанням оптимізації розподілу владних повноважень, у тому числі фінансового забезпечення сфери освіти. Вищу освіту слід вважати багатоаспектною сферою, яка включає економічні, соціальні, суспільні, безпекові складові. За умов реформування освіти в Україні на часі вирішення проблем формування та реалізації державного та недержавного механізму фінансування підготовки здобувачів вищої освіти, як одного з напрямів державної політики. Зважаючи на існуючу систему фінансування, рівень якості отримуваної здобувачами освіти, диспропорційність при фінансуванні за різними спеціальностями, галузеву деформацію вищої освіти, не завжди обґрунтоване фінансування у розрізі навчальних закладів і спеціальностей, відсутність механізму здійснення дієвого контролю витрачених на підготовку здобувачів освіти коштів, нагальним вбачається удосконалення системи фінансування вищої освіти. У той же час, існування державного замовлення фахівців у вищих навчальних закладах, фінансування за моделлю на основі кошторисів, неповна прозорість видатків за отриманими бюджетними коштами та інші фінансові умови, які не визначають якість освіти й не забезпечують дієвого контролю надання послуг закладів освіти, вимагають суттєвої зміни механізму фінансування у сфері вищої освіти. На сьогодні склалася ситуація диспропорційного розподілу коштів на підготовку фахівців за різними галузями та спеціальностями в розрізі вищих навчальних закладів, який не має повного обґрунтування, тому не завжди забезпечує очікуваний рівень якості й ефективності відповідно спожитих ресурсів. Таким чином, система фінансування навчальних закладів на сьогодні не відповідає вимогам часу і окремим нормам чинного законодавства у сфері вищої освіти, не сприяє до-

© Савченко І. Г., Чумак О. В., 2019

сягненню цілей поставлених перед навчальними закладами щодо підготовки фахівців, не забезпечує покриття витрат необхідних для виконання відповідних функцій, що актуалізує тематику обраного напрямку дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Питанням фінансування навчальних закладів і підготовки здобувачів вищої освіти приділяється значна увага з боку державних органів влади, наукових установ та вищих навчальних закладів. Так, колективом науковців Національної академії педагогічних наук України тривалий час розглядаються проблеми формування оновленого механізму фінансування системи вищої освіти: В. Луговим, І. Грищенко, С. Калашніковою, Ю. Вітренком, О. Воробйовою, О. Слюсаренко та ін. Багато уваги реформуванню в системі фінансування вищої освіти приділяється на державному рівні: А. Гриневич, О. Шаровим, Ю. Співаковським та ін. Вітчизняні науковці все більше приділяють увагу удосконаленню механізму фінансування у вищій школі: В. Кремень, В. Бахрушин, Т. Єфіменко, Ж. Таланова, Т. Боголіб, О. Співаковський, А. Касич, В. Малишко, О. Откаленко, Є. Стадний та ін.

Мета статті – визначити ключові засади перспективної концепції державного управління механізму фінансування підготовки здобувачів вищої освіти в Україні відповідно до обраних векторів реформування.

Виклад основного матеріалу. У своїй доповіді на конференції у листопаді 2016 р. О. Шаров зазначив, що наразі існує архаїчний концепт державного замовлення, що вимагає впровадження сучасного формульного підходу, який орієнтуватиме ВНЗ на досягнення [1]. Також ним було зауважено, що станом на листопад 2016 р. академічна автономія реалізується майже на 75 %, наукова – на 20 %, адміністративна – на 80 %, а фінансова – ледве досягає 5 %, що свідчить про втрату ефективності теперішньої моделі державного фінансування вищої освіти в Україні. Аналізуючи стан та умови фінансового забезпечення функціонування системи вищої освіти в Україні, можна зробити висновки про наявність певних диспропорцій у фінансуванні цього виду економічної діяльності як в частині залучення фінансових ресурсів так і процесі їх розподілу [2, с. 76], що вимагає перегляду переліку основних фінансово-економічних інструментів стимулювання розвитку освітньої діяльності. Отже, така ситуація зумовлює необхідність формування освітньої політики через нову модель фінансування відповідно до суспільного запиту, враховуючи кращі зарубіжні практики.

У науковій літературі виділяється декілька тисяч різних модифікацій моделей фінансування вищих навчальних закладів, які різняться між собою умовами організації та виділення фінансового забезпечення в залежності від рівня автономії навчальних закладів, відбору студентів, отримувача фінансування тощо, проте, основним інвестором лишається держава [2, с. 78]. До цього часу у бюджетах України передбачено видатки на освіту відповідно до бюджетної класифікації на фінансування вищої освіти, тому основним джерелом фінансування є бюджетні кошти, а додатковими, здебільшого, плата за надання освітніх послуг. Така фінансова парадигма не дозволяє повною мірою здійснювати реалізацію напрямів реформування вищої освіти, зокрема в частині фінансової автономії. Поняття фінансової автономії через систематизацію параметрів за якими оцінювалася фінансова автономія університетів, досить вдало розкрито Ж. Талановою:

– структура фінансування (державне фінансування; допоміжні (посередницькі) органи фінансування (фінансування інституцій, фінансування досліджень; фінансове звітування);

– фінансова спроможність (резерви та профіцит (надлишок); позики та нарошування фондів; володіння землею та будівлями).

Основні особливості фінансової автономії університетів у країнах ЄС автором визначено такі:

- державне фінансування розподіляється на блочно-грантовій основі, що передбачає чітку орієнтацію на цілі та критерії досягнень;
- надання права університетам брати оплату за навчання;
- наявність обмежень для оперування університетів на фінансових ринках;
- право володіння університетами власністю на землю та будівлі обумовлено національними традиціями та відповідно впливає на можливості ЗВО щодо використання землі та будівель [3, с. 65].

На сьогодні першорядними проблемами досягнення фінансової автономії є самостійне встановлення розмірів оплати праці, визначення кількості працівників, норм усіх видів педагогічного навантаження, розпорядження державними коштами за навчання студентів, обмеження фінансової діяльності нормами Бюджетного кодексу та казначейського обслуговування, не завжди розмір фінансування залежить від досягнень діяльності. Для усунення цих проблем робочою групою Міністерства освіти і науки підготовлено законопроект “Про внесення змін до Закону України “Про вищу освіту” щодо фінансування вищої освіти”, яким передбачено що:

- 1) державні та комунальні вищі навчальні заклади можуть набувати статус неприбуткової організації;
- 2) здобуття вищої освіти особою може здійснюватись за рахунок видатків державного бюджету і за рахунок місцевого бюджету при регіональному замовленні;
- 3) особи, які отримали право здобувати вищу освіту з фінансовою підтримкою за рахунок видатків або місцевих бюджетів, можуть здобувати таку освіту на умовах пільгового кредиту;
- 4) розподіл коштів державного бюджету за вищим навчальним закладом розраховується за відповідною формулою;
- 5) ЗВО самостійно розпоряджаються коштами на підготовку здобувачів освіти в межах їх цільового призначення.

Відтак, упровадження зазначених оновлених норм законодавства зумовлює необхідність застосування нових підходів до фінансування вищої освіти, зокрема таких, які набули позитивної практики у зарубіжних країнах. Т. Єфіменко також зауважує, що в Україні необхідно вдосконалювати науково-методичні засади ресурсної забезпеченості досліджень на основі кількісної та якісної оцінки їх результативності за принципами і методами кращого міжнародного досвіду, здійснювати достовірний та об'єктивний моніторинг процесів створення й упровадження наукового продукту [4, с. 13]. Проте вдосконалення необхідно проводити як фінансуванням в частині наукових досліджень, так і освітніх програм. У цьому аспекті цікавим є досвід країн Європи, де визначається загальна стратегія фінансування вищої освіти відповідно до стратегії розвитку держави і державне фінансування базується на досягнутих цілях і виконаних роботах. Цей підхід ґрунтується на ідеї поєднання цілей урядів країн й цілей діяльності університетів (освіта та наука). У той же час Ю. Вітренко вказує на те, що в Україні практично відсутній офіційно встановлений понятійно-категоріальний апарат стратегічного планування вищої освіти [5, с. 55]. Відтак, на часі уточнення існуючих й уведення нових понять у цій царині на законодавчому рівні, які мають стати підґрунтям при визначенні стратегічних цілей розвитку освіти. У монографії колективу авторів [2, с. 79] за джерелом [6] згруповано моделі фінансування освітньої діяльності за трьома видами: 1) модель фінансування освіти, що орієнтується на вільний ринок, яка передбачає децентралізоване управління навчальною установою як в частині наукової та

освітньої діяльності, так і в частині залучення фінансових ресурсів і визначення пропорцій та напрямів їх розподілу із одночасно максимально можливим скороченням державних видатків на здійснення освітньої діяльності (неоліберальна політика фінансування, М. Фрідман, Ф. А. фон Хайек); 2) модель фінансування освіти, що орієнтується на суспільний ринок із активною участю держави у розвитку національної освітньої системи, її фінансуванням у тому числі (Д. Шумпетер, Н. Кондратьєв); 3) модель соціального фінансування освіти, що орієнтована на альтернативне інтегроване суспільство, за якою держава має брати на себе всю відповідальність за розвиток системи освіти, фінансування.

На підставі вивчення публікацій щодо системи фінансування вищих навчальних закладів США можна констатувати:

1. Система фінансування визначається типом ЗВО та освітньою політикою держави.

2. Доходи навчальних закладів можна узагальнено класифікувати за джерелами їх надходження таким чином: бюджет (державний та місцевий), оплата за навчання фізичними (юридичними) особами, позики, інші доходи, гранти та благодійна допомога.

У багатьох країнах фінансування освіти з бюджету здійснюється на рівні від 60 до 80 %. При цьому частина коштів направляється з державного бюджету, частина з місцевих (штат, федерація) за погодженням з урядом. Фінансування залежно від результату діяльності (відповідно, виникає необхідність у визначенні критеріїв за якими має оцінюватись результат) та на основні потреби функціонування закладу. Оплата за навчання становить в середньому 40 % надходжень (у державних закладах). При цьому існує низка програм щодо варіації суми за навчання (гнучка система знижок, звільнення від оплати, одноразова допомога при вступі тощо), які дозволяють отримувати навчання студентами із сімей з низькими доходами. Позики здійснюються із бюджету (всіх рівнів) або банківських установ на умовах: повернення після закінчення навчання, під відсоток, який складає частину від облікової ставки НБ, з частковим погашенням після першого року навчання, приватний (використовується у випадку необхідності відшкодування різниці між реальною вартістю навчання та урядовою позикою).

Створюються технічні парки, більш складні структури, які забезпечують інтеграцію науки з бізнесом (можна на початку запустити “пілотний” проект на одному ЗВО з державним супроводженням на першому етапі створення, або розпочати поступове впровадження окремих структур). У США через такі парки здійснюється трансфер наукових продуктів до споживачів (держави, виробництв) на світовому ринку.

3. Під час фінансування деякі зарубіжні країни відмовляються від кошторисів, застосовуючи принцип бюджетування, що дозволяє орієнтуватись на результат діяльності в рамках виконання державного завдання і державного контракту.

Важливим для України є досвід фінансової підтримки найвищого університетського потенціалу в США через механізм ендавменту, який у 2015 р. склав 85 % у 13 із 22 приватних ЗВО США, що посідають 1 – 30 місця за рейтингом “Шанхайський” [7, с. 16]. На підставі вивчених літературних джерел [8; 9 та ін.], виділено кілька підходів до фінансування вищої освіти у практиці зарубіжних країн:

– фінансування за видатками (Канада, Велика Британія, Франція, Японія, Швеція, Норвегія, Китай) передбачає, що бюджетні кошти надходять прямо до ВНЗ, а їх використання чітко контролюється державою;

– фінансування за результатами (Данія, Фінляндія, Ізраїль, Нідерланди, США, Хорватія та ін.) означає, що виділення державних коштів залежить від результатів навчальної та науково-дослідної діяльності ЗВО – безпосередніх (якості та обсягу наданих освітніх послуг) і кінцевих (соціально-економічного ефекту від здобуття освіти);

– договірне фінансування освіти (Бразилія, Аргентина, Індія, Греція, Італія) має за основу результати переговорів представників ЗВО та освітнього міністерства або фінансових установ.

Диверсифікація фінансування вищої освіти має позитивні тенденції на теренах Латвії, де складається конкурентний бюджет відповідно завдань встановлених урядом і ефективність оцінюють за певною моделлю, яка враховує стимули для освітньої системи. У Хорватії та інших країнах Європи одночасно із застосуванням системи на основі показників діяльності здійснюється укладання контракту між Міністерством освіти і вищим навчальним закладом, де зазначається система показників якості освіти, котрі певним чином пов'язані із місцевими програмами (потребами регіону). При виконанні університетом зобов'язань за контрактом про результативність його діяльності, він може отримати додаткове фінансування з бюджету країни чи місцевого.

І. Світіцук наводить три загальні підходи до фінансування вищої освіти в окремих країнах Європи [10, с. 30]:

1. Польща – Block grant. Немає обмежень на використання освітньої частини суми, проте кошти на наукові дослідження спрямовуються безпосередньо конкретним факультетам.

2. Франція – Block grant ділиться на окремі категорії призначення. Немає змоги переносити кошти з однієї групи витрат на іншу.

3. Англія, Нідерланди, Фінляндія – Block grant. Університет сам вирішує, як витратити отримані кошти.

Таким чином, у результаті проведеного нами дослідження окреслено ключові рівні фінансування, за якими рекомендовано фінансування навчання здобувачів вищої освіти в Україні:

1. Фінансування навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів здобувачів, які бажають навчатись за спеціальностями, що забезпечують виконання державою основних функцій передбачених Конституцією України (сфера освіти і охорони здоров'я та оборона і безпека держави).

2. Фінансування навчання здобувачів за рахунок коштів підприємств державної форми власності (або її частки більше 25 %), які урядом віднесено до пріоритетних галузей економіки (необхідність нормативного документу). При цьому плату за навчання та стипендіальне забезпечення пропонується відносити до складу витрат у бухгалтерському і податковому обліку. Умови відпрацювання й відшкодування сум у разі не відпрацювання здобувачем порівняні до таких умов при навчанні за державним замовленням.

3. Фінансування здобувачів вищої освіти за рахунок пільгового кредиту, отриманого здобувачем у комерційному банку з повним або частковим погашенням процентів за кредит за рахунок державного або місцевого бюджетів. Доцільною є розробка механізму, при якому кредит не може бути не погашеним з максимальним уможливленням ризиків й необхідність здійснення електронне відшкодування за результатами фінансового року. Кредитування можна розглядати і як частину фінансування здобуття освіти.

4. Студенти, які вступили до вищого навчального закладу, можуть претендувати на отримання стипендій та грантів на навчання від державних й

приватних фондів, організацій та програм – цільове фінансування, яке здобувається на конкурсній основі. Призначення стипендії доцільно базувати на аналізі потреби студента і його успішності (навчальної та наукової). Стипендії варто розглядати як поворотну чи безповоротну фінансову допомогу (до прикладу може бути праця в державному секторі протягом п'яти років).

5. Фінансування здобувачів вищої освіти за рахунок коштів фізичних та/або юридичних осіб. Передбачити можливість стипендіального забезпечення успішних студентів.

6. Залучення фінансових ресурсів з інших джерел.

На доцільності дозволити університетам самостійно визначати на підготовку яких саме фахівців скеровувати бюджетні кошти в межах ліцензійного обсягу зауважує В. Ковтунець. За таких умов державне фінансування підготовки кадрів повинно бути блочним, а його обсяг може розраховуватись за певною формулою [5, с. 103]. Т. Боголіб рекомендує розширювати напрямки диверсифікації джерел фінансування та запроваджувати бінарну систему фінансування за такими напрямками: залучення бізнесу роботодавців та підприємців до фінансування освіти; оптимізація державних закупівель; капіталізація у вищій освіті; перехід на проектне та програмно-цільове фінансування освіти та державно-приватне партнерство [11, с. 5]. Автори монографії [2, с. 82] вбачають актуальним розробку та впровадження прогресивних методів фінансування освітньої діяльності, у тому числі впровадження на загальнодержавному рівні єдиної уніфікованої моделі фінансування вищого навчального закладу, яка матиме такі компоненти: 1) фінансове забезпечення навчання одного студента; 2) стипендіальне забезпечення одного студента на грантовій (конкурсній) основі; 3) розвиток інфраструктури (навчально-виробничого обладнання, устаткування, бібліотечного фонду тощо); 4) фінансового забезпечення науково-дослідної діяльності викладачів та студентів.

Зміна моделі фінансування вітчизняної вищої освіти спрямована на упровадження трикомпонентної моделі, яка включає: базове фінансування (за кордоном до 80 % від загальної суми доходів), фінансування з огляду на виконання за планових завдань (performance-based funding до 15 %) та інші надходження (до 5 %). Поступовий перехід України на застосування підходу performance-based funding (фінансування на основі результатів діяльності), як другої складової у моделі фінансування вищої освіти забезпечує можливості:

- отримувати грошові кошти під конкретні дослідження;
- отримувати фінансування після отримання результату, вказаного в угоді;
- повернення коштів університетом або вирахування певної суми із майбутніх планових фінансових запитів, при невиконанні умов контракту;
- стимулювання урядом диверсифікації джерел фінансування;
- розбудови організаційних потужностей із роботодавцями (через замовлення фахівців);
- створення університетами резервного фонду (щомісячні чи щорічні відрахування) для витрачання за пріоритетними потребами;
- спрямування державою коштів на підготовку фахівців за певними спеціальностями;
- передбачати у контрактах обов'язкову систему показників, частина з яких використовувати лише для окремих університетів;
- залучення благодійних внесків, за витрачання яких університет повинен забезпечити прозорість й контроль тощо.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Узагальнюючи результати дослідження слід зауважити, що під час здійснення реформування механізму фінансування вищої освіти варто передбачити застосування двох загальних підходів у державному фінансуванні вищої освіти: держава фінансує навчальні заклади та / або здобувачів освіти. Свого вирішення на сьогодні потребує питання розробки фінансового механізму базового фінансування навчальних закладів та визначення системи критеріїв чи індикаторів для фінансування на основі результатів. У рамках фінансової автономії набуває актуальності визначення та законодавче забезпечення найбільш доступних й популярних інших джерел фінансування.

Роль держави під час фінансування має полягати в такому механізмі державного управління, як оцінювання вищих навчальних закладів за результатами їх роботи (навчальна, організаційна, наукова) на підставі конкуренції, та ключовим має стати оцінка навиків здобувачів освіти після закінчення університету. У той же час, постійно повинно бути дотримано виконання соціальної функції держави у сфері вищої освіти (здобувачі освіти – тимчасово переміщені особи, пільгові громадяни, регіональний критерій тощо). Отже, при державному фінансуванні вищої освіти необхідно враховувати підтримку розвитку перспективних галузей економіки, стимулювання університетів до конкуренції, планування майбутньої діяльності вищих навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Шаров О. І. Перспективи фінансової автономії університетів України. *Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу*: зб. тез V Міжнар. наук.-практ. конф., 23.11.2016 р. Київ, 2016. С. 4–8.
2. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективних фінансово-економічних моделей розвитку вищої школи: монографія / за заг. ред. І. М. Грищенко. Київ, 2015. 260 с.
3. Воробйова О. П., Горецька Т. О., Дем'яненко Н. М. та ін. Автономія та врядування у вищій освіті: монографія. Київ, 2015. 192 с.
4. Єфіменко Т. Концептуальні підходи до розвитку механізмів фінансування науки. *Фінанси України*. 2016. № 8. С. 9–23.
5. Актуальні проблеми економічних відносин у сфері вищої освіти України та основні напрями їх розв'язання: препринт (аналітичні матеріали) / за заг. ред. В. Ковтунця. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2015. 208 с.
6. Хофманн Ханс-Георг. Новые формы финансирования, гарантирующие равное образование для всех, и развитие системы платного образования. *Университетское управление: практика и анализ*: електрон. наук. вид. 2000. № 4(15). С. 35–42. URL: <http://ecsocman.hse.ru/univman/> (дата звернення: 15.07.2019).
7. Луговий В. Механізми фінансування дослідницько-інноваційної діяльності університетів у США. *Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти України*: спецвипуск за матеріалами V Міжнар. наук.-практ. конф., 02.10.2015 р. *Вісник КНУДД. Серія Економічні науки*. Київ. 2015. С. 5–20.
8. Шевченко Л. С. Фінансування вищої освіти: диверсифікація джерел. *Теорія і практика правознавства*: електрон. наук. фахове вид. 2013. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tpp_2013_2_44 (дата звернення: 15.07.2019).
9. Малишко В. В. Фінансування вищої освіти в Україні: проблеми та перспективи. *Молодий вчений*. 2016. № 2 (29). С. 64–67.
10. Світяшук І., Солодько А, Стадний Є. Державне фінансування підготовки кадрів у вищій освіті: досвід та виклики / Центр відродження суспільства. Київ. 2014. 72 с.
11. Боголіб Т. Фінансове забезпечення освітньої галузі України: існуючі проблеми та перспективи їх вирішення. *Економіст*. 2015. № 8. С. 1–6.

References

1. Sharov, O.I. (2016). Perspektivy finansovoi avtonomii universytetiv Ukrainy. *Yevropeiska intehratsiia vyshchoi osvity Ukrainy v konteksti Bolonskoho protsesu: Proceedings of the Scientific and Practical Conference*, 23.11.2016 r. Kyiv, 4–8 [in Ukrainian].
2. Hryshchenka, I.M. (Ed.). (2015). Teoretyko-metodolohichne obgruntuvannya efektyvnykh finansovo-ekonomichnykh modelei rozvytku vyshchoi shkoly. Kyiv [in Ukrainian].

3. Vorobiova, O.P., Horetska, T.O., Demianenko, N.M. et al. (2015). Avtonomiia ta vriaduvannia u vyshchii osviti. Kyiv [in Ukrainian].
4. Yefimenko, T. (2016). Kontseptualni pidkhody do rozvytku mekhanizmiv finansuvannia nauky. *Finansy Ukrainy*, 8, 9–23 [in Ukrainian].
5. Kovtunets V. (Ed.). (2015). Aktualni problemy ekonomichnykh vidnosyn u sferi vyshchoi osvity Ukrainy ta osnovni napriamy yikh rozviazannia: prepynt (analytychni materialy). Kyiv [in Ukrainian].
6. Hofmann, Hans-Georg. (2000). Novye formy finansirovaniia, garantiruiushhie ravnoe obrazovanie dlja vseh, i razvitie sistemy platnogo obrazovaniia. *Universitetskoe upravlenie: praktika i analiz*, 4 (15), 35–42 URL: <http://ecsocman.hse.ru/univman/> [in Russian].
7. Luhovyi, V. (2015). Mekhanizmy finansuvannia doslidnytsko-innovatsiinoi diialnosti universytetiv u USA. *Efektivnist orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu innovatsiinoho rozvytku vyshchoi osvity Ukrainy: Spetsvypusk za materialamy V Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 02.10.2015 r. Visnyk KNUTD. Seria Ekonomichni nauky*, 5–20 [in Ukrainian].
8. Shevchenko, L.S. (2013). Finansuvannia vyshchoi osvity: dyversyfikatsiia dzherel. *Teoriia i praktyka pravoznavstva*, 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_2_44 [in Ukrainian].
9. Malyshko, V.V. (2016). Finansuvannia vyshchoi osvity v Ukraini: problemy ta perspektyvy. *Molodyi vchenyi*, 2 (29), 64–67 [in Ukrainian].
10. Svitashchuk, I., Solodko, A., Stadnyi, Ye. (2014). Derzhavne finansuvannia pidhotovky kadriv u vyshchii osviti: dosvid ta vyklyky. Kyiv [in Ukrainian].
11. Boholib, T. (2015). Finansove zabezpechennia osvithoi haluzi Ukrainy: isnuuichi problemy ta perspektyvy yikh vyrishennia. *Ekonomist*, 8, 1–6 [in Ukrainian].

Savchenko I. G., PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of Management and Public Administration Department, Kyiv National University of Trade and Economics Kharkiv Institute of Trade and Economics, Kharkiv
ORCID 0000-0002-4042-6458;

Chumak O. V., PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Finance, Banking and Insurance Business Department, Interregional Academy of Personnel Management "IAPM", Kyiv
ORCID 0000-0001-6387-2840

CONCEPTUAL PRINCIPLES AND PUBLIC ADMINISTRATION MECHANISMS OF FUNDING THE TRAINING OF HIGHER EDUCATION GRADUATES IN UKRAINE

The ongoing processes of reforming of the educational system in Ukraine are predetermined by the challenges of time, requirements of individuals obtaining higher education and integration processes to the world community. The purpose of this article is to determine the key principles of the perspective concept of the financing mechanism of the training of individuals obtaining higher education in Ukraine in accordance with the chosen reform vectors. The article outlines the existing problematic areas and shortcomings of financing of higher education funding, which determine the possible directions of its improvement through the mechanism of financial autonomy. The main changes in the legislation on higher education funding are envisaged, which are expected to be approved in the nearest future within the framework of reforms. To this end the experience of foreign countries on models of financing educational activities of higher educational institutions (mainly the USA and European countries) were studied. Based on this, the existing approaches to financing higher education in foreign countries are described, and the key funding levels which are expedient to be introduced in Ukraine are identified: sources of financing (state and local budgets, legal and private person's funds, education loans and other sources) and scholarships. The necessity of financing education of individuals obtaining higher education is very actual according to the strategic tasks of the state in general, and the state educational strategy, in particular. The expediency of concluding a contract between the Ministry of Education and a higher education institution for the possibility of obtaining financing from the budget was proved. A three-component financing model for higher education is described: basic, performance-based financing, etc. The advantages of using this model in the national practice of financing higher education institutions are determined. The recommendations given in this article allow funding individuals obtaining higher education, taking into account the quality of educational services and fulfillment of its functions by the state.

Key words: mechanism of public administration, funding, higher education, financing model, income.

Надійшла до редакції 21.09.2019 р.